

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАН УКРАЇНИ

14 квітня 2016 р. відбулась сесія Загальних зборів Національної академії наук України. З доповіддю про підсумки діяльності НАН України у 2015 році та основні напрями її подальшої роботи виступив перший віце-президент, академік А.Г.Наумовець.

Загальні збори ухвалили нову редакцію Статуту НАН України.

Відбулось вручення Золотої медалі ім.В.І.Вернадського НАН України. Цього року найвищою відзнакою Академії нагороджено академіка НАН України Г.В.Єльську та професора Ентоні Тернера. Також вручені дипломи лауреатам премій імені видатних учених України.

ЦК профспілки щиро вітає всіх науковців, які отримали заслужені нагороди, зичить їм нових творчих успіхів і досягнень.

На Загальних зборах виступив голова профспілки А.І.Широков.

ВИСТУП

**голови Профспілки працівників НАН України А.І.Широкова
на Загальних зборах НАН України 14 квітня 2016 р.**

Шановні колеги!

Ситуація з фінансуванням науки у Державному бюджеті останні три роки лише погіршується, що закладає руйнівні, а часто і незворотні процеси. Стрімко зменшується кількість науковців, пришвидшується відтік талановитої молоді. Так, лише за 2015 р. чисельність працівників установ НАН України без всякого формального скорочення зменшилась на 2830 чол. (- 9,2 %), у т.ч. 1057 наукових працівників (з них – 96 докторів наук і 511 кандидатів наук). Ганебним явищем, яке супроводжує роботу майже кожної наукової установи є режим неповної зайнятості і вимушені відпустки без збереження заробітної плати. Науковці невпинно виштовхуються за межу бідності. Середня зарплата по Академії у 2015 р. становила 3992 грн., що навіть менше, ніж в середньому по галузях економіки (4585грн.).

Така ж невтішна картина і у наших побратимів з національних галузевих академій наук.

Інтелект і знання, які стали рушієм суспільного прогресу та запорукою процвітання розвинених країн, не шануються нашою владою. Складається враження, що вона під гаслами необхідності проведення в науці оптимізації і реорганізації взяла курс на банальну ліквідацію академічної науки. У хід йдуть різні методи: від постійних спроб позбавити Академії статусу головних розпорядників бюджетних коштів до фінансового зашморгу і намагань «приватизувати» землю та майно, якими вони володіють.

Особливо загрозливе становище з фінансуванням науки у Державному бюджеті поточного року. У той час, коли вся видаткова частина Державного бюджету, порівняно з 2015 р., збільшена на 14,2%, фінансування національних академій наук скорочено на 19% (12,2 % по НАН України)!!! Все це відбувається всупереч новій редакції Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Підписуючи його, Президент України сказав: « Цей Закон відкриває перед наукою унікальні перспективи. Перед науковцями, які хочуть перетворити Україну в сучасну європейську державу...». Безумовно, науковці цього прагнуть. А от можновладці якраз і позбавляють нас європейської перспективи. Особливо у світлі останніх подій. Замість того, щоб поступово рухатись до європейського рівня фінансування науки і виконання ст.48 базового Закону, цей показник у 2016 р. впав до безпрецедентного обсягу – 0,2% ВВП. Такого не було ніколи, навіть за часів так званого злочинного режиму. До речі, у попередників і нинішніх керманічів є багато спільного, зокрема і пріоритети у фінансуванні. Бюджет такої відомої корупційно-кланової структури як Генпрокуратура збільшено на 12,6% порівняно з досить пристойним фінансуванням 2015 року. СБУ отримала більше на 17,2%. І поза конкуренцією – МВС (разом з поліцією). Орли А.Авакова отримали +62%!

Жалюгідне бюджетне фінансування НАН України – 2054 млн. грн. – не покриває видатки навіть на необхідний фонд оплати праці (2312,8 млн. грн.), не кажучи вже про оплату комунальних послуг та енергоносіїв, утримання матеріально-технічної бази і, безумовно, проведення наукових досліджень.

У зв'язку з такою ситуацією та на виконання ст.28 Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» Президія НАН України прийняла постанову «Про фінансування НАН України у 2016 році» від 20.01.2016 р. №11. Цей документ передбачає цілий комплекс заходів на рівні секцій, відділень наук та наукових установ.

Профспілка не заперечує проти обґрунтованої оптимізації мережі установ, їх реорганізації, об'єднання чи навіть ліквідації неефективних. До речі, цією роботою треба було займатись давно і регулярно, не очікуючи нагадувань зі сторони і не пов'язуючи це з недостатнім обсягом фінансування.

Профспілка категорично проти іншого – масштабного скорочення, передусім наукових працівників, які за своєю кваліфікацією і працездатністю відповідають займаним посадам. Адже важливим аргументом Академії у дискусії з владними інституціями є той факт, що питома вага науковців у загальній кількості зайнятого населення України у 2-3 рази менша, ніж у країнах ЄС.

Багато запитань стосовно його трактовки викликав п.3.2 постанови: «Протягом трьох місяців провести роботу зі скорочення чисельності працівників з метою максимального забезпечення повної зайнятості працюючих та виплати їм заробітної плати в повному обсязі згідно з чинним законодавством...». З цього приводу ЦК профспілки і Президія НАН України провели відповідні консультації. У результаті знайшли порозуміння у тому,

що одна ситуація досягти «максимального забезпечення повної зайнятості» у випадку 10 відсоткового скорочення і зовсім інша – у тих установах, де під загрозу скорочення може потрапити 40-50% трудового колективу. Отже, адміністрації і профкоми повинні зважено вирішувати це питання у кожному конкретному випадку з урахуванням як соціальних аспектів, так і необхідності збереження наукового потенціалу для виконання статутних задач.

На жаль, до ЦК профспілки надходить інформація, у т.ч. і письмові звернення, які сигналізують про певні порушення при реалізації зазначеної постанови.

Наприклад: на якій підставі в установі при збереженні неповного робочого часу встановлюються доплати стимулюючого характеру?

Чому при рівномірному (у відсотковому відношенні) скороченні чисельності працівників наукових відділів, деяким з них у 2 – 2,5 рази скорочують базове фінансування?

Чому на скорочення планують 58-річного доктора наук, професора, який має значний науковий доробок і публікації у міжнародних наукових журналах та пристойний індекс Хірша.

Голова первинної профспілкової організації не включається до складу відповідної інститутської комісії. А як же без профкому будуть вирішуватись питання скорочення?

Цей ряд можна продовжити.

Хочу нагадати, що у разі суб'єктивного підходу до вирішення цих питань профспілкові органи згідно Закону «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», Статуту профспілки та Галузевої угоди зобов'язані надавати членам профспілки відповідний захист і правову допомогу, в т.ч. у суді.

Шановні колеги! Внутрішні проблеми ми можемо і повинні вирішувати самі. Сьогодні як ніколи нам потрібна єдність академічної громади перед загрозами з боку владних структур. Зважаючи на катастрофічний стан фінансування академічної науки, Президія ЦК профспілки ухвалила рішення про проведення загальноакадемічної акції протесту 19 квітня 2016 р. Збір її учасників на Майдані Незалежності, звідки о 9³⁰ почнеться хода вул. Хрещатик і Грушевського до Кабінету Міністрів, а далі до Верховної Ради України, де відбудеться мітинг протесту.

Разом з нами буде, як і раніше, НАПН. До акції також приєднаються НАМН та НААН. Вимоги наступні:

1. Внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» з урахуванням пропозицій Академій і рішення профільного Комітету Верховної Ради України щодо збільшення їх видатків.

2. Поетапне наближення, починаючи з 2017 р., до гарантій в оплаті праці і фінансуванні науково-технічної сфери, відповідно до ст. 36 і 48 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Проводиться відповідна робота стосовно підтримки вимог профспілки з боку депутатських фракцій.

Шановні колеги! Ми повинні продемонструвати, що академічна наука – це сила, з якою необхідно рахуватись і до якої треба прислухатись. Мабуть, зайве переконувати та агітувати, що в такий доленосний для вітчизняної науки час у колоні академічної громади повинні бути директори, академіки-секретарі, віце-президенти і просто академіки та член-кореспонденти. Справа честі кожного бути активним учасником, а не пасивним спостерігачем. Не дамо сучасним невігласам і геростратам зруйнувати храм науки, який майже сто років будувався невтомною працею кількох поколінь українських вчених.

Дякую за увагу!

Голова Профспілки
працівників НАН України

А. І. Широков